

Spomini na Konarjevo domačijo

Na Planini pod Golico sem se rodila leta 1939. Naši domačiji se je po domače reklo »pri Konarju«. Sklepam, da so imeli konje, zagotovo pa so se ukvarjali z rudarjenjem. Spomnim se, da je bilo v kovačnici veliko orodja: leščerbe, žebliji in različne posode, orodje za podkovanje konjev ter za vozove. Vsega tega nismo potrebovali, na žalost se tudi nismo zavedali neprecenljive zgodovinske vrednosti orodja, zato smo ga vrgli proč.

Konarjeva hiša

V naši družini je bilo deset otrok. Živeli smo bolj na samem, oddaljeni od vasi. Vedno se je kaj dogajalo. Pripovedovali so mi, da so takrat, ko sem se rodila, v našem polju streljali z možnarji. Ljudje še danes govorijo, da so me takrat »pristreljali«. Naš ata je šel peš na Hrušico po babico. Samo predstavljamo si lahko, kako težko je bilo za našo mamo ves ta čas čakati. Tudi moji bratje in sestre so bili rojeni doma. Imeli smo dobro mamo, ki je nam, petim dekletom, kar sama šivala oblekice. Takrat so tudi fantje, ko so bili še majhni, nosili kar krilca. V peči je znala speči krasen kruh. Vedno pa smo imeli veliko dela. Prišli so nam pomagat tudi drugi fantje

Konarjeva mat` Marjana in ata Janez

iz vasi. Radi so imeli mamino kuho. Naša mama je pri vsakem delu vedno pela. Bilo nas je veliko pri hiši, pa smo vsi preživeli, ker je imela mama zlate roke.

Tudi lan smo sejali. Ko je zrasel, smo ga potrgali in za tri tedne položili na plano na sonce. Potem smo ga na "veliki jami" sušili in trli. Spravljali smo ga v majhen hlevček »pažtbo«. Lan nam je prinesel tudi malo heca. Ko so fantje iz vasi prišli k dekletom, so jim naredile rep iz lanu. Na ta račun je bilo veliko smeha, ki se je nadaljeval v hotelu Belcijan, kamor so fantje in dekleta odšli na ples.

Doma smo imeli tudi žago in mlin. Na žagi sta delala Franc Tušar in kasneje Lado Klančnik. Stanovala sta kar na žagi, v sobici z »gašperjem« (peč). Bolj se spomnim Lada Klančnika. Imel je dolgo brado. Bil je dober človek, ki je živel zelo skromno.

V »pažtbi« pa je živela Kolmanova teta Mina. Stanovanje si je uredila tako lepo, kot da bi v njem živeli palčki. Imela je majhno kuhinjo in sobo. V kuhinji je bil štedilnik in na steni stara ura. Odeja je bila narejena iz različnih kosov tkanin. Živela je skromno, vendar urejeno. Za nas otroke je bila kot vila iz pravljice. Imela je dolge lase, ki jih je krtačila. Vsako jutro je hodila po rosi in pela.

Imeli smo veliko polje, ki ga je bilo treba obdelovati. Rovtu se je reklo »Pront«, od naše domačije je bil oddaljen skoraj uro hoda v hrib. Hrano smo nosili po strmem hribu kar na glavi v jerbasu, zraven pa še otroke v naročju, ko so bili še majhni. Moški so kosili travo, ženske smo grabile, obračale in skupaj spravljale seno. Pili smo samo vodo in čaj. Voda je bila apnenčasta, zato smo imeli vsi golše. Brat je zaradi tega umrl.

Streljanje z možnarji na Konarjevem rovtu leta 1939

Na »Prontu« smo imeli tudi njive, ki jih je bilo treba pognojiti. Pastirja, ki je pasel ovce na Golici, smo prosili da jih je prignal, včasih tudi tristo, v naš hlev. Tako smo dobili gnoj in pognojili njivo, pridelali žito, krompir, ječmen in rž. Imeli smo velike kašče, polne žita. V žito so kdaj tudi kaj skrili in potem na to pozabili.

Blizu naše žage je bila skakalnica, ki jo je naredil Šimanov Vencelj. Zraven je bil tudi manjši sodniški stolp. Domačini, tudi moj sin Igor, so preizkušali skakalnico in svoj pogum. Proga za smuk je potekala z Rožce do naše žage, kjer je bil cilj.

V časih, ko sem še živela na naši domačiji, je bilo vedno veliko snega. Stranišče je bilo kar daleč od hiše, zato smo v sneg delali rove, da smo lahko prišli do njega. V šolo nas je naš ata vozil z vprežnim volom. Mama pa nam je pripravila zabeljene žgance, da smo lažje zdržali. Pozimi smo veliko delali na skednju. Mlatili smo žito, ob večerih in ponoči. »Šapali« smo snope žita, jih dali v »pajkelj«, ki je razdelil žito in slamo. Čez zimo so k nam prihajale predice, ki so na kolovratu predle volno, jo »cvernale« v nitke in pletle jopice in volnene nogavice. Doma smo na statvah izdelovali lanene rjuhe.

Spomnim se gluhonemega Jošta. Bil je mojster za stogove, kozolce. Za hrano je delal od jutra do večera. Na plani, zraven hleva, je iz posekanih smrek tesal tramove ter napravil stog in lope. Bil je samouk in odličen cimperman, tesar. Ko je bil starejši in brez denarja, je hodil od hiše do hiše, da se je preživel. Ležal je na leseni klopi pri kmečki peči. Še danes ga vidim, kako je bil spokojen in zgaran.

V tej kmečki hiši je bila velika veža, potem soba, ki se ji je reklo hiša. Notri se je delalo razne stvari. Pozimi, ko smo klali prašiče, so v hišo prinesli stol za klanje in meso obdelali do konca. To je bil domači praznik. Potem so mama polovico kolin razdali tistim, ki so pri nas pomagali. Tako se je včasih plačevalo dobroto. Za vse svete pa so naredili kruhke, ki so jim rekli prešce. Dobili so jih vsi dobri ljudje.

Seno smo vozili tudi z Golice, ker se je kosilo. To seno smo imeli za breje krave in tiste, ki so bile po teletu. Zanje je bil to priboljšek, ker so bile notri same rožice. Konarjevi smo še leta 1965 kosili na Golici. Uricov Tinej nam je še pripeljal, a zelo težko, cel voz sena.

*Grabljice in kosci v praznični noši
(Konarjeva mama Anica z jerbasom na glavi)*